

KUSTAVIN KUNNAN KIRJASTO-, KULTTUURI- JA MUSEOTOIMEN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2025

Kirjastotoimi:

Kustavin kunnankirjaston kokoelmat olivat vuoden 2025 lopussa yhteensä 10 349 (edellisenä vuonna 10365), joista kirjoja oli 9 715 (9701). Hankintoja tehtiin 541 kpl (568), joista kirjoja hankittiin 514 (547). Aineistoa poistettiin yhteensä 547 (2920). Aineistoa lainattiin yhteensä 12 854 (11045) kertaa, ja näistä kirjojen osuus oli 11 169 (8758). E-aineistoa lainattiin yhteensä 644 (305). Lainausoikeuttaan käytti 430 (345) asiakasta.

Kävijät	2025	2024
tammikuu	376	(219)
helmikuu	254	(336)
maaliskuu	336	(suljettu)
huhtikuu	336	(637)
toukokuu	392	(659)
kesäkuu	721	(780)
heinäkuu	941	(1008)
elokuu	843	(984)
syyskuu	575	(598)
lokakuu	523	(645)
marraskuu	394	(620)
joulukuu	222	(548)
yhteensä		5913 (6026)

Satutunnit

Satutunteja pidettiin Suotorpan päiväkodissa seitsemän kertaa. Lisäksi lyhytelokuvapäivänä 18.12. päiväkodin lapset tulivat kirjaston vieraaksi kunnantalolle katsomaan lyhytelokuvia, koristelemaan joulukuusta ja samalla pidettiin jouluihin satuhetki.

Luku- ja leikkiviikon kunniaksi MLL:n kanssa yhteistyössä järjestettiin koko perheen Kotailta, jossa pidettiin myös satuhetki. Kustavi-päivänä 6.6. järjestettiin kaikille avoin satutunti kirjaston tiloissa.

Kirjastonkäytön opetukset ja muu yhteistyö koulun kanssa

Ekaluokkalaiset saivat syksyllä omat kirjastokortit. Kirjastonkäytönopetusta järjestettiin pienimuotoisesti kolme kertaa. Koululaiset kävivät kirjastossa noin 2 kertaa kuukaudessa.

Koululaiset ja päiväkotilaiset saivat ehdottaa kirjaston kahdelle uudelle pehmoankalle ja -norsulle nimiä.

Kesälukuhaasteeseen osallistui 21 lasta, jotka lukivat 187 kirjaa.

Näyttelyt

Näyttelyitä ei järjestetty vuonna 2025 näyttelytilojen puutteen vuoksi.

Muut tapahtumat

tammikuu	Hali-Koira kirjastossa 24.1.
maaliskuu	Kirjailijavierailu: Ann-Christin Antell 12.3.
maaliskuu	kunnantalon avoimet ovet 18.3.
maaliskuu	Kirjaston päivän kuntavaalipaneeli 19.3.
huhtikuu	Koko perheen kotailta 24.4.
kesäkuu	Kustavi-päivä 6.6.
heinäkuu	Hali-Koira kirjastossa 7.7.
heinäkuu	Pehmojen kesäleiri kirjastossa 7.-10.7.
elokuu	kirjasto auki Lohimarkkinoiden aikaan 2.8.
elokuu	Merellinen ilta
lokakuu	omatoimen avajaiset
joulukuu	Lyhytelokuvapäivä

Lukupiirit

Keväällä 2025 kirjaston lukupiirissa luettiin Mika Waltarin teoksia. Helmi- (Kuolleet silmät) ja maaliskuun (Jumalaa paossa) lukupiirikerrat jouduttiin perumaan. Syksyllä 2025 kokoontumispäivä vaihtui tiistailta torstaille ja lukupiiri kokoontui neljä kertaa. Syksyllä kirjat olivat eri eri kirjailijoilta, maista ja genreistä.

huhtikuu	Mika Waltari: Suuri illusioni 29.4.
toukokuu	Mika Waltari: Appelsiininsiemen 27.5.
syyskuu	Trevor Noah: Laiton lapsi 18.9.
lokakuu	Clarice Lispector: Tähtien hetki 9.10.
marraskuu	Tuomas Mustikainen: Mutta pimeys näkee sydämen 20.11.
joulukuu	Tina Harnesk: Lumeenkylväjät 11.12.

Omatoimikirjasto

Kustavin kunnankirjasto sai vuonna 2025 aluehallintovirastolta 13 300 euron suuruisen avustuksen omatoimikirjastoa avaamista varten. Uuteen kunnantalorakennukseen oli rakennettaessa tehty valmiudet omatoimijärjestelmälle. Järjestelmän asennus kuitenkin siirtyi loppukesälle, sillä sen selvittämiseen, mitä tarkalleen oli tehty ja mitä vielä piti tehdä, kului paljon aikaa. Talon rakennusvaiheessa oli käytetty vanhentunutta omatoimijärjestelmäsuunnitelman versiota. Siitäkin suunnitelmasta oli poikettu ja sijoitettu esimerkiksi ulko-oven koodinlukijan valmiudet väärälle puolelle. Muutostöiden jälkeen tehtiin laite- ja kalustetilaukset ja asennukset heinäkuun lopussa.

Lainaus- ja palautusautomaatti otettiin käyttöön 1.8. Varsinainen omatoimijärjestelmä, joka kirjastokortilla ja tunnusluvulla mahdollistaa asiakkaan omatoimisen asioinnin kirjastossa otettiin

käyttöön 1.10. Kirjasto oli vuoden loppuun saakka omatoimisesti käytössä maanantaista perjantaihin klo 9–19 välillä ja viikonloppuisin klo 9–15.

Omatoimikirjasto otettiin hyvin vastaan eikä järjestyshäiriöitä tai järjestelmän toimimattomuutta esiintynyt edes joulutauon aikana, jolloin kirjasto oli ainoastaan omatoimikäytössä. Kerran sattui lyhyt sähkökatko, jonka jälkeen automaatti ja järjestelmä palasivat ongelmitta itsekseen päälle. Yleensä sisäänpääsyn tai automaatin käytön ongelmat johtuvat asiakkaista, jotka eivät seuraa ohjeita tai kiirehtivät. Asiakkaille annettiin omatoimikirjaston opastusta lähes päivittäin.

Omatoimikirjasto muuttaa kirjaston kävijöiden laskemisen tapaa. Kävijämäärät ovat aina olleet arvioita ja sitä ne ovat edelleen. Uudella kunnantalolla ovet ovat kaikille auki arkisin n. klo 9–16, jolloin kirjaston asiakkaankaan ei tarvitse kirjautua ovella kirjastokortilla ja tunnusluvulla. Ulko-oven kävijälaskuri laskee kaikki kunnantalolla asioivat, myös henkilökunnan ja muut kuin kirjaston asiakkaat. Lokakuusta joulukuuhun kävijälaskuri laski kävijöitä sisään 1011 hlöä (yleensä sisään tulee useampi kerralla) ja kävijöitä ulos 2749 hlöä.

Tilassa on mahdollista viettää aikaa kirjaston asiakkaan esim. käydä lukemassa lehtiä ilman, että käyttää kirjastojärjestelmää tai kirjastokorttia. Kirjastotilan oveen siirrettiin loppuvuodesta 2025 vanhalta kunnanvirastolta kävijälaskuri, mutta koska kaikki asiakkaat eivät tule kirjastotilaan asti ja koska henkilökunta kulkee laskurin ohi todella usein, sen lukema näyttää reilusti yläkanttiin. Tästä syystä kirjastossa on edelleen jatkettu asiakasmäärän laskemista käsin, joka tietysti on myös ainoastaan arvio.

Loka-joulukuussa 2025 Kustavin omatoimikirjastoon yritettiin kirjautua ulko-ovella 193 kertaa, joista hyväksyttiin 140 kertaa. Lainaus- ja palautusautomaatilla lainattiin 1013 nidettä ja lainauskertoja oli 410 kpl. Omatoimisia palautuskertoja automaatilla oli 422, jolloin palautettiin 1146 nidettä.

Muuta

Kirjasto muutti vuodenvaihteessa 2024–2025 palvelukeskukselta uuden kunnantaloon tiloihin. Muuton vuoksi kirjasto oli suljettuna 23.12.2024–8.1.2025. Kirjasto avattiin uuden kunnantaloon päädyssä alun perin valtuustosaliksi suunnitellussa 52 m² tilassa 9.1.2025. Tilojen esteettömyydestä tehtiin kantelu aluehallintovirastolle, joka järjesti tiloissa katselmuksen 25.3. Viimeiset hyllyt uuteen tilaan saapuivat 4.3. ja saatiin koottua 5.3. Katselmuksen yhteydessä ja jälkeen kirjaston käyttöön otettiin myös n. puolet 45 m² aulatilasta. Se oli perusteltua tilan vähyyden vuoksi ja siitä asiakkaat ovat antaneet tyytyväistä palautetta. Samasta syystä hyllyjen ja kirjojen sijoittelun ja toimintojen asiakasystävällisyys kehittämistä jatkettiin läpi vuoden.

Salla Hänninen toimi kirjastonhoitaja-kulttuurisihteeri Anna Leimolan sijaisena 3.3.–31.12.2025. Kirjastolla oli toukokuussa viikon verran TET-harjoittelija ja loka-marraskuussa 1,5 kk työkokeilija.

Vuosia ja lukuja on osittain vaikea verrata keskenään monien muutosten vuoksi, jotka vaikuttavat toteutettavaan toimintaan, kirjaston käyttöön sekä kuluihin. Kirjaston kokoelma ja tilat ovat viime vuosina muuttuneet ja pienentyneet ja jotkin tilastojen tunnusluvuista ovat olleet laskusuhdanteisia. Omatoimikirjasto taas vuoden 2025 lopussa on lisännyt aukiolotuntien määrää ja mahdollisuuksia käyttää kirjastoa. Esimerkiksi tapahtumien ja lainauksen määrät kasvoivat vuonna 2025.

Taivassalon kirjaston kanssa järjestimme yhdessä marraskuussa aikuisten kirjastoillat, joissa vinkkasimme Taneli Topparin kanssa luettavaa aikuisille. Kirjastoilta pidettiin Kustavissa Mörk Ö -

viikolla 7.11. (n. 20 osallistujaa) ja Taivassalossa 12.11. (3 osallistujaa) Lisäksi suunnittelimme yhteisen teatteriretken tammikuulle 2026.

Kulttuuritoimi:

Kulttuuritoimen tavoitteena on ollut paikallisten kulttuuritapahtumien sekä muualle järjestettyjen teatteri- ja konserttimatkojen kautta lisätä asukkaiden hyvinvointia sekä parantaa kulttuurin harrastusmahdollisuuksien saatavuutta ja saavutettavuutta. Toiminnassa on huomioitu eri-ikäiset kuntalaiset. Tapahtumia ja matkoja on järjestetty asiakkaiden toiveita ja ehdotuksia kuunnellen.

Yhteistyössä nuorisopalveluiden ja kotouttamisen kanssa järjestettiin esim. uudenlainen kunnantaloon Kustavi-päivä, jossa oli ohjelmaa koko perheelle, mm. Kesäkulkureiden vuorovaikutteinen sirkusesitys, jota esitettiin kunnantalolla ja Wanhalla Kylätorilla ja lisäksi erikseen Jaala-kodin asukkaille.

Kulttuuritoimi ei järjestänyt näyttelyitä vuonna 2025 tilojen puutteen vuoksi. Mainittakoon silti, että Vakka-Opisto järjesti taito- ja taideaineiden kurssien kevätnäyttelyn 23.-27.4.2025 ja Kustavin Taideyhdistys myyntinäyttelyn 3.-8.8.2025 vanhalla kunnanvirastolla.

Konsertit ja muut esitykset

13.7. Rauhan ja Toivon teatterin lapsille suunnattu esitys ja työpaja Kultaisen kilpikonnän tanssi Volter Kilpi Kustavissa -tapahtuman yhteydessä ja yhteistyössä Kustavin kirjallisuusyhdistyksen kanssa.

27.7. Möykkä-Make Bistro Verden pihalla. Lapsille suunnattu konsertti järjestettiin yhteistyössä Kustavi Music Festivalin kanssa.

28.11. Tuukka Vasaman monologi Sanat varisevat helminä sydämelle: kirjailija Volter Kilven tarina (40 osallistujaa)

Teatterimatkat

15.3. Macbeth Turun Kaupunginteatterissa ja ruokailu Pippurimyllyssä (20 osallistujaa)

20.9. The Addams Family Turun Kaupunginteatterissa (12 osallistujaa, kuljetus kimpapakyydeillä)

Retki Sampoalinnan kesäteatteriin JAGELLONICA! – Turun oma prinsessa -esitykseen ke 18.6. peruttiin osallistujien puutteen vuoksi. Ilmoittautumisia ei tullut yhtäkään.

Kansallinen veteraanipäivä 27.4.

Seppleen lasku Tuulentuvan muistokivellä Kivimaan koululaisten kanssa hieman etukäteen perjantaina 25.4. (n. 40 hlöä)

Mörk Ö -viikko 5.–8.11.

Mörk Ö -viikon ohjelma oli onnistunutta ja kiiteltä. Uutuutena vuoden Mörk Ö -äänestyksen voittaja Elina Korpinen sai kiertopalkinnon. Kävijöitä Mörk Ö-viikolla oli yhteensä noin 800 henkilöä.

Tapahtuman järjestelyihin osallistuivat Kustavin kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä vapaa-aikatoimi ja Mörk Ö -viikon työryhmä. Mukana olivat myös mm. Kustavin seurakunta, Kustavin matkailuyhdistys, MLL:n Kustavin osasto, ravintola Bistro Verde, sekä useat kustavilaiset yksityishenkilöt.

Keskiviikko 5.11.

Suotorpan päiväkotia | 9.30 Mörk Ö -satutunti päiväkodissa päiväkodin lapsille (n. 32 hlöä)

Kivimaan koulu | 16:00

Kiviaskartelua ja keittotarjoilu (n. 35 hlöä)

Wanha kylätori | 18:00

Avajaiset ja avajaiskulkue. Vuoden Mörön palkitseminen. Kustavin Musiikki ja Kulttuuri ry möi torilla makkaraa ja glögiä. (n. 150 hlöä)

Wanha kylätori | 18:30

Sirkustaiteilija Kai Kuutamon valoshow

Torstai 6.11.

Tuulentupa | 17:00

Pauliina Räsänen luento Pohjoismaita kiertäneistä naistaikureista 1880–1890-luvuilla & maistiaisista taikuudesta

| 18:00

Laulu- ja soitinmusiikkiduo Leino & Leinon "Mörkö, mörk ja ö" - live-säestettyjä viime vuosisadan mykkäelokuvia möröistä, tummista tunnelmista ja saaristosta (n. 55 hlöä)

Perjantai 7.11.

Kivimaan koulu | 8.30-10

kirjailijavierailu ja työpaja: Joonas Lehtimäki, sarjakuvantekijä ja kuvittaja (n. 33 hlöä)

Tuulentupa | 13:00

John Björkmanin luento "Kun Juusluodon tonttu jyräsi yöllä". Yliluonnolliset ympäristökohtaamiset länsisuomalaisessa uskomusperinteessä

14:00

Outi Hupaniitun luento Enteitä ja uskomuksia, henkiolentoja ja kummituksia – täällä Kustavissa emme ole koskaan yksin (n. 60 hlöä)

Kustavin kirjasto | 16:30

Aikuisten kirjastoilta (n. 20 hlöä)

Kustavin kirkko | 18:00

MörkÖ-kirkkokonsertti

Tunnelmallista musiikkia tulkitsevat Otavan tähdet. (n. 100 hlöä)

Spauna | 19-23

Mörköween: mm. live-musaa Eemeli Heiniö-Trio, karmea tietovisa & karaokea (n. 25 hlöä)

Lauantai 8.11.

Wanha kylätori | 10-14
Mörkömarkkinat (130 hlöä)

Tuulentupa | 12:00
Nukketeatteri Piironginlaatikko: Kasper lapsenliikkana -nukketeatteriesitys koko perheelle

| 13:30
Teemu ja Oikku: Matkalla Kustaviin – musiikkia ja tarinoita. (n. 55 hlöä)

Tuulentuvalta | 14:30
Opastettu kotiseutukierros Laupusissa (n. 20 hlöä)

Urheilutalo | 16-18
Mörkö -disco, järjestäjä Kustavin MLL (n. 50 hlöä)

Bistro Verde | 19:30
Päätösbileet, KAMJO & DJ Lohiäijä (50 hlöä)

Tuulentuvan tapahtumissa oli vanhempainyhdistyksen leirikoulukahvila. Tapahtumiin oli vapaa pääsy kotiseutukierrosta lukuun ottamatta. Lisäksi järjestettiin Mörkö Ikkunassa- haaste ja Mörkö Ö- suunnistus 3.-16.11.

Itsenäisyyspäivä 6.12.

Jumalanpalvelus Kustavin kirkossa, seppleen lasku sankarihaudoilla sekä juhlatilaisuus Kustavissa. Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä Kustavin seurakunnan kanssa. (n. 32 hlöä)

Kulttuuritoimen myöntämät avustukset

Keväällä 2025 myönnettiin 600 euroa yleisavustusta Kustavin Taideyhdistykselle ja musiikkitapahtuman järjestämiseen 600 euroa kohdeavustusta Kustavin Musiikki ja Kulttuurille. Syksyllä kohdeavustuksia myönnettiin lokakuussa 250 euroa Kustavin Musiikki ja Kulttuurille musiikkitapahtuman äänentoistokuluihin sekä marraskuussa Kallioilla ry:lle 270 euroa vuoden 2025 Kallioilla -Ympäristötaiteen tapahtuman teospalkkioihin. Avustuskierroksella tehtiin huomio jatkoa varten, että avustuskäytäntöjä on hyvä selkeyttää, jotta samaan tarkoitukseen ei voi hakea avustusta montaa kertaa vuodessa tai sekä kunnanhallitukselta että lautakunnalta

Museotoimi:

Museolla kävijöitä oli kesän aikana noin 852 henkilöä. Lukumäärä on laskettu vieraskirjasta ja on todellisuudessa hieman suurempi. Museokortilla merkittyjä käyntejä oli kesän aikana 234 kpl.

Museon kesätyöntekijöiden rekrytointi oli haastavaa. Museolle kesätyöntekijäksi alun perin valittu henkilö työllistyi toisaalle ja teki lopulta museolla vain vuoron pari. Aiemminkin museolla työskennellyt Lauri Jalonen toimi museon kesätyöntekijänä aikavälillä 15.6–6.7. Helena Elmnäinen puolestaan toimi museon kesätyöntekijänä 8.–31.7.

He toimivat museon oppaina arkipäivisin klo 11–17 sekä lauantaisin klo 12–16. Muutoksena aiempaan museossa työskenneltiin pääosin yksin. Kesätyöntekijät opastivat museon asiakkaita

sekä huolehtivat kesän aikana museotilojen ja pihan siisteydestä. Museon opastuksesta vastasivat sunnuntaisin pääasiassa Kustavin Matkailuyhdistyksen oppaat.

Museon tapahtumat

Museo oli avoinna kesäkaudella 15.6.–31.8. Museon aukioloajat olivat tiistaista perjantaihin 20.6.–31.7. klo 11–17, lauantaisin 21.6.–26.7. klo 12–16 sekä sunnuntaisin 15.6.–31.8. klo 12–16.

Museon avajaiset pidettiin sunnuntaina 15.6. Museoon oli ilmainen sisäänpääsy ja tarjolla oli pullapitkoa sekä kahvia. Kävijöitä oli päivän aikana noin 52. Antti Kestilä soitti pihalla tunnelmaan sopivaa ja yhteislauluun kannustavaa haitari- ja kitaramusiikkia.

Juhannusaattona museo oli avoinna klo 10–14. Perinteiseen tapaan Vuosnaisten meriasema myi lohikeittoa museon pihalla. Vartsalan kylätoimikunta pystytti maistongin klo 12. Antti Kestilä viihdytti juhannusyleisöä jälleen haitarimusiikilla.

Kivimaan n. 30 koululaista sekä opettajat ja ohjaajat vierailivat museolla 27.8. Isommat pyöräilivät museolle ja pienemmät kulkivat taksikyydillä.

Varsinais-Suomen museopäivänä 31.8. museoon oli ilmainen sisäänpääsy. Museossa kävi vierailijoita päivän aikana noin 64. Teatteri Mukamas esitti koko perheen Kesäjuhlat -esityksen museon pihalla klo 14 ja 15.

Kokoelmatyö ja digitointi

Museon esinekokoelma on lähes kokonaan tallennettu ja luetteloitu Aina -kokoelmanhallintajärjestelmään. Valokuvattuja ja luetteloituja esineitä on tällä hetkellä museon tietokannassa viime vuoden tapaan 1935 kappaletta. Luetteloimattomia esinelahjoituksia on 11. Vuonna 2025 museo sai neljä uutta esinelahjoitusta.

Finnassa Kustavin saaristolaimuseon tietuesivuja avattiin 5355 kertaa ja kuvia ponnahdusikkunoina avattiin 3593 kertaa.

Palotarkastus

Museolle tehtiin 22.4. palotarkastus, jossa nostettiin esiin vanha palovaroitinjärjestelmä, jonka toimivuudesta ja testauksesta ei ollut varmuutta. Palovaroitinjärjestelmän testaus ja kunnossapito on tehtävä säännöllisesti valmistajan ohjeen mukaan. Lisäksi palovaroitinlaitteen luona tulee olla ohjaava teksti, että laitteessa ei ole hätäkeskus yhteyttä ja on erikseen soitettava 112. Yläkerran vialliset loisteputket ja sytyttimet oli myös vaihdettava uusiin tai on poistettava valaisimista.

Palotarkastuksen pöytäkirja ja sen sisältämät toimenpiteet välitettiin niiden saapumispäivänä 30.4.2025 tiedoksi kunnan rakennusmestarille. Palovaroitinjärjestelmän testaus ei onnistunut, joten paikalle tilattiin uusi palohälytínjärjestelmä. Museolle tilattiin myös sähköasentaja tarkistamaan loisteputkivalaisimien kunto ja tekemään tarvittavat muutokset ja hankinnat yhdessä kiinteistöhuoltajien kanssa.

Muuta

Museolle hankittiin uusia verhoja ja pihalle kolme kestopuista penkki-pöytäryhmää sekä lankkupöytä ja -penkit taotuilla metallijaloilla.

Kustavin saaristolaismuseon kunnostustöihin saatiin Museovirastolta 7000 €:n avustus. Museon kunnostussuunnitelman laatinut Restart Oy teki korjaustöitä syys-marraskuussa. Korjaustyöt olivat luonteeltaan sellaisia, etteivät soveltuneet yleisölle suunnatun työnäytöksen järjestämiseen.

Restart teki ja asensi uudet, siirrettävät talotikkaat sekä uudet rullilla lapetta pitkin kylkiasennossa harjalle vieritettävät lapetikkaat, jotka nostetaan aina käytettäessä katolle. He myös muokkasivat syöksytorvet ja jatkoivat niitä lähemmäs maanpintaa sekä porasivat sadevesikeruutynnyriin ylivuotoreiän. Savusaunan puoleiselle nurkalle rakennuksen päärungon ja kuistin syöksyjen alle kaivettiin ja asennettiin hulevesikourut. Pihan puolen vesikourut putsattiin liasta ja huopakaton ylösnousseiden naulojen tilalle naulattiin pidemmät naulat. Lisäksi piippujen kuntoa arvioitiin uudestaan vuoden 2022 jälkeen ja mitattiin kosteudet. Pistemäisiä ulkoverhouksen lahovaurioituneita kohtia kunnostettiin.

Kaikkea ei voinut tehdä enää talvea vasten, joten osa korjauksista eli piippujen kunnostukset siirtyivät keväälle 2026, jolloin on tarkoitus mitata kosteudet piipuista vielä kerran ja verrata vaurioiden etenemistä. Suunnitelmissa on myös muurata keskimmäiseen ja pohjoisimpaan piippuun ylimpiä tiilivarveja uudestaan tarvittavilta osuuksilta, tehdä keskimmäiseen piippuun vanhan mallin mukainen piipunhattu sekä parannella piipunhatun ja piipun ylimmän tiilivarvin välistä tuuletusrakoa ja leventää juuripellitystä.

Taustaa: Kolme vuotta aiemmin eli syksyllä 2022 piipunjuuri oli ullakolta mitattuna hyvin kostea ja rappaukset irtolleet. Syksyllä 2025 piipunjuuret ullakolta mitattuna olivat kuitenkin kuivat eivätkä vauriot olleet n. 3 vuodessa edenneet, vaikka piippuihin tai vesikattoon ei ollut tehty tällä välin mitään toimenpiteitä.